

2 Voor- en nacontrole

2.1 Voorcontrole

De voorcontrole wordt uitgevoerd aan partijen stamzaad of kwekerszaad van rassen die:

- op de Rassenlijst van Nederland, de EU of een andere lidstaat zijn geplaatst,
- in Nederland of een ander land in onderzoek zijn voor inschrijving in het Rassenregister en/of plaatsing op de Rassenlijst,
- om andere redenen tot de keuring zijn toegelaten.

De resultaten van de voorcontrole zijn maatgevend voor de maximaal bij de veldkeuring toe te kennen generatie. De monsters worden uitgezaaid op het centraal controleveld van de NAK en beoordeeld op rasechtheid en raszuiverheid. Aanleg, beoordeling en normstelling zijn als volgt geregeld.

2.1.1 Grassen

Van elk monster wordt een veldje aangelegd van 50 afzonderlijke planten met daarnaast 50 planten van het standaardmonster. Bij roodzwenkgras worden voorcontrole en standaardmonster in twee herhalingen van ieder 30 planten aangelegd. Worden van een ras meerdere partijen voor vermeerdering tot prebasiszaad gebruikt, dan wordt van elke partij een monster genomen. Van elk voorcontrolemonster wordt ook een veldje van 4 m² in de nacontrole aangelegd. Voorcontrolemonsters moeten dezelfde partijaanduiding hebben als het stamzaad of kwekers-zaad dat wordt gebruikt voor vermeerdering tot prebasiszaad.

De veldjes worden beoordeeld op de kenmerken lengte, kleur en vorm. Daarnaast wordt van elke plant de doorschietdatum vastgelegd. Bij veldbeemd worden in geval van twijfel ook de kleine kenmerken beoordeeld; deze staan genoemd in bijlage J.

Bij rassen in onderzoek en nieuwe rassen is in veel gevallen sprake van één oorspronkelijk kwekerspartij waaruit ook het registratiemonster (standaardmonster) afkomstig is. In die gevallen wordt het voorcontrolemonster genomen uit de eerste geogste partij prebasiszaad.

Eisen voorcontrole

Indien per veldje niet meer dan 4 rasafwijkende planten worden gevonden, dan komt het uitgangsmateriaal in aanmerking voor goedkeuring als prebasis- of basiszaad.

Ten aanzien van de mediane schietdatum gelden de volgende eisen:

- maximaal **1 dag vroeger** dan de standaard; is het monster 1-1,5 dag vroeger dan kan het onder nader te bepalen voorwaarden als kantgeval worden geaccepteerd. Voor Westerwolds raaigras geldt respectievelijk 1,5 en 1,5-2 dagen.
- maximaal **2 dagen later** dan de standaard; is het monster 2-3 dagen later dan kan het onder nader te bepalen voorwaarden als kantgeval worden geaccepteerd. Voor Westerwolds raaigras zijn de normen respectievelijk 3 dagen en 3-4 dagen.

2.1.2 Overige gewassen

Van de andere gewassen wordt per monster een veldje van 2 m² uitgezaaid. Ter controle op de rasechtheid en de raszuiverheid wordt daarnaast een veldje van 2 m² van het standaardmonster

aangelegd. De veldjes worden beoordeeld op de hoofdkenmerken lengte, kleur en vorm. Daarnaast wordt gelet op planten die duidelijk vroeger zijn.

2.2 Plombering kwekerszaad

Op verzoek van de kweker kan de NAK partijen kwekerszaad, die aan de eisen van de voorcontrole voldoen, plomberen. Onder het NAK-plombe komt een speciaal voorcontrolelabel met daarop de volgende gegevens:

- soortnaam
- rasnaam
- nummer voorcontrole.

2.3 Nacontrole

Van alle goedgekeurde partijen prebasis- en basiszaad legt de NAK een nacontrole aan. De resultaten worden gebruikt ter ondersteuning van de veldkeuring. In Nederland geproduceerde partijen gecertificeerd zaad worden steekproefsgewijs (10%) nagecontroleerd; in dit geval is de nacontrole bedoeld als systeemcontrole op de veldkeuring en de certificering. De nacontrole-veldjes worden uitgezaaid naast het standaardmonster van het ras en beoordeeld op rasechtheid, raszuiverheid en vermenging met andere planten. De veldjesgrootte is 4 m².

Voor de beoordeling op de **rasechtheid** wordt het veldje visueel vergeleken met het standaardmonster van het ras. Dit gebeurt aan de hand van de kenmerken vroegheid, lengte, kleur en vorm van het totale veldje. Is een monster prebasis- of basiszaad niet rasecht, dan worden de corresponderende nateelten afgekeurd. Is een monster onvoldoende stabiel, dan wordt na overleg met de kweker van het ras de nateelt afgekeurd of maximaal goedgekeurd als gecertificeerd zaad.

Bij de beoordeling op de **raszuiverheid** wordt gekeken naar planten die duidelijk afwijken van het gemiddelde van het ras. De raszuiverheid wordt bepaald aan de hand van de kenmerken vroegheid, lengte, kleur en vorm.